

Sygn. akt: VU 1486/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku K. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania K. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 3 sierpnia 2012 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 3 sierpnia 2012 roku znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy K. D. prawo do emerytury od 18 lipca 2012 roku,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Sygn. akt VU 1486/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 03 sierpnia 2012 r. w sprawie (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy K. D. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ emerytalny wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do uzyskania przedmiotowego świadczenia. Wprawdzie w dacie złożenia wniosku o przyznanie emerytury K. D. osiągnął stosowny wiek emerytalny, udowodnił ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a w chwili złożenia wniosku nie pozostawał w zatrudnieniu, to jednak zdaniem organu emerytalnego nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca K. D., domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że w okresie od 01 lipca 1971 r. do 31 sierpnia 1989 r. pracował jako traktorzysta

w Spółdzielni (...) w P. z siedzibą w L.. Z uwagi na fakt, że zakład pracy został zlikwidowany, wnioskodawca nie mógł przedłożyć świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji. Podkreślił, że okres zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w P. z siedzibą w L. nie podlegał zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach, albowiem odwołujący nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, zaś ze świadectwa pracy z dnia 04 maja 1995 r. wynikało, że w spornym okresie K. D. pracował na stanowisku traktorzysty-mechanik, a zatem nie wykonywał pracy traktorzysty stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca K. D., urodzony w dniu (...), w dniu (...) r. ukończył 60 lat. Na dzień 01 stycznia 1999 r. wykazał 28 lat, 4 miesiące i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Nie przystąpił do OFE. Na dzień złożenia wniosku nie pozostawał w zatrudnieniu.

/bezsporne/

W okresie od 15 listopada 1969 r. do 31 marca 1990 r. K. D. był zatrudniony w Spółdzielni (...)w P. z siedzibą w L. na stanowisku mechanik (od 15 listopada 1969 r. do 30 czerwca 1990 r. oraz od 01 września 1989 r. do 31 marca 1990 r.) oraz traktorzysty-mechanik (od 01 lipca 1971 r. do 31 sierpnia 1989 r.) w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 01 lipca 1971 r. do 31 sierpnia 1989 r. wnioskodawca, przy użyciu ciągnika rolniczego (...) i dołączanych do niego urządzeń wykonywał różne prace polowe. Zdarzało się, że w czasie pracy obsługiwał kombajn. Przeważnie pracował od godziny 7.00 do 15.00. Swoją pracę wykonywał często w godzinach nadliczbowych. Na polecenie pracodawcy wykonywał usługi transportowe przy użyciu ciągnika. W przypadku nagłej awarii ciągnika w trakcie wykonywania prac polowych, K. D.zajmował się jego naprawą.

W okresie zimowym, na polecenie pracodawcy, wnioskodawca pracował przy transporcie m.in. materiałów budowlanych i elementów betonowych. Sporadycznie, gdy temperatura spadała poniżej – 25 stopni Celsjusza i uruchomienie ciągnika nie było możliwe, pracował przy konserwacji maszyn rolniczych.

W dniu 04 maja 1973 r. uzyskał prawo jazdy kat. T.

Dowód: - akta kapitałowe: świadectwo pracy z dnia 04.05.1995 r., k. 3;

- wyjaśnienia wnioskodawcy: 00:29:36-00:00:45:00;

- zeznania świadka E. N.: 00:06:30-00:16:44;

- zeznania świadka Z. R.: 00:16:44-00:29:36.

W dniu 18 lipca 2012 r. K. D. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

/bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy K. D. zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Z dyspozycji § 4 ust. 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 22 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń istnieje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia w przypadku braku odmiennych regulacji ustawowych w tym przedmiocie. Dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może on przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym było, iż w dacie złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury wnioskodawca ukończył 60 lat, zaś na dzień 01 stycznia 1999 r. udowodnił wymagane okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 28 lat, 4 miesiące i 8 dni. Nie przystąpił również do otwartego funduszu emerytalnego, zaś na dzień złożenia wniosku o przyznanie emerytury nie pozostawał w zatrudnieniu.

Sporną kwestią wymagającą ustalenia Sądu było natomiast to, czy wnioskodawca posiadał staż 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń wnioskodawca nie spełniał warunków wskazanych w treści rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r., albowiem nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, zaś ze świadectwa pracy z dnia 04 maja 1995 r. wynikało, że w spornym okresie K. D. pracował na stanowisku traktorzysty-mechanik, a zatem nie wykonywał pracy traktorzysty stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony argumentował natomiast, iż w okresie od 01 lipca 1971 r. do 31 sierpnia 1989 r. pracował wyłącznie jako traktorzysta, natomiast w świadectwie pracy błędnie wskazano, iż był zatrudniony na stanowisku traktorzysty-mechanik, a tym samym przysługiwało mu prawo do spornego świadczenia.

Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, iż K. D. wykazał wymagany przepisami prawa staż pracy w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu, charakter prac wykonywanych przez wnioskodawcę we wskazanym okresie odpowiada pracom w warunkach szczególnych określonym w wykazie A, będącym załącznikiem do powołanego rozporządzenia z dnia 07 lutego 1983 r., w dziale VIII, pod poz. 3 (prace kierowców ciągników).

Na podstawie świadectwa pracy z dnia 04 maja 1995 r. Sąd ustalił, iż w spornym okresie K. D. był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku traktorzysty-mechanik. Istotne jest jednak, iż treść świadectwa pracy nie jest wiążąca w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, albowiem nie jest to dokument urzędowy i nie tworzy żadnych praw podmiotowych. Zawiera natomiast oświadczenie wiedzy i podane w nim informacje mogą być zwalczane wszelkimi dowodami (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 1996 r. I PRN 40/96). Wnioskodawca mógł udowodniać okoliczności mające wpływ na prawo do świadczenie emerytalnego zeznaniami świadków także z uwagi na treść § 22 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. K. D. spełnił bowiem warunek umożliwiający ustalenie spornych okoliczności we wskazany powyżej sposób, gdyż na w pisemnym odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń oświadczył, iż nie ma możliwości uzyskania wymaganego dokumentu, albowiem zakład pracy został zlikwidowany.

Jak wynikało z wyjaśnień wnioskodawcy oraz zeznań świadka E. N. oraz Z. R., którzy w spornym okresie pracowali razem z K. D. w Spółdzielni (...) (również na stanowisku traktorzysty), w okresie od 01 lipca 1971 r. do 31 sierpnia 1989 r. wnioskodawca wykonywał prace kierowcy ciągnika rolniczego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przesłuchani w sprawie świadkowie zeznali, iż do obowiązków ubezpieczonego należało wykonywanie prac polowych przy użyciu ciągnika i dołączanych do niego urządzeń. Wnioskodawca obsługiwał również kombajny. W okresach, w których nie były wykonywane prace polowe, K. D. zajmował się transportem, tj. woził ciągnikiem rolniczym m.in. materiały budowlane i elementy betonowe. Jednocześnie świadkowie zgodni byli co do tego, iż prace te wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i nie był kierowany do wykonywania innych czynności.

Wprawdzie wnioskodawca wyjaśnił, iż doraźnie, w przypadku awarii dokonywał napraw ciągnika, jednakże czynności te odbywały się w czasie wykonywania prac polowych w celu ich wznowienia, a zatem były integralnie związane ze stanowiskiem kierowcy ciągnika.

Uwagę zwraca, iż w okresie zimowym, gdy wykonywanie transportu nie było możliwe z uwagi na panujące warunki atmosferyczne, K. D. zajmował się konserwacją maszyn rolniczych. Z zeznań świadków wynikało jednak, iż pracownicy wykonywali te czynności incydentalnie, gdy temperatura powietrza spadała poniżej -25 stopni Celsjusza. Powyższe odstępstwa należy zatem kwalifikować jako wykonywanie czynności o charakterze incydentalnym, krótkotrwałym, ubocznym, które nie wykluczają możliwości uwzględnienia spornego okresu, jako okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. alt II UK 233/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt III AUa 1098/12). Tym samym należało uznać, że ubezpieczony przez okres 18 lat i 2 miesiące wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace stanowisku kierowcy ciągnika.

Sąd miał na uwadze, iż prawo jazdy kat. T, uprawniające m.in. do wykonywania czynności transportowych, wnioskodawca uzyskał dopiero w dniu 04 maja 1973 r. Z treści wyjaśnień K. D. wynikało jednak, iż prowadził on ciągnik oraz wykonywał prace polowe z polecenia pracodawcy przed dniem nabycia stosownych uprawnień. Powyższe potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie, a w tym E. N., przełożony wnioskodawcy.

Gdyby nawet nie uwzględnić wnioskodawcy całego okresu wykonywania pracy na stanowisku kierowcy ciągnika, który przypadał przed dniem 04 maja 1973 r., staż pracy w warunkach szczególnych w dalszym ciągu przekraczał granicę wymaganą do przyznania wcześniejszej emerytury (15 lat, 7 miesięcy i 28 dni). Zdaniem Sądu fakt, iż K. D. wykonywał prace transportowe bez formalnych uprawnień nie wyłącza jednak możliwości zaliczenia w ramach stażu pracy okresów wykonywania wzmoczonych prac polowych, które przypadały od 01 lipca 1971 r. do 31 października 1971 r. oraz od 01 kwietnia 1972 r. oraz 31 października 1972 r. Po zaliczeniu wskazanych okresów, staż pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w warunkach szczególnych w dalszym ciągu przekracza wymagane 15 lat (16 lat, 6 miesięcy i 28 dni).

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy ciągnika, tj. prace w warunkach szczególnych, określone w wykazie A działu VIII, poz. 3, będącego załącznikiem do

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez wymagany okres 15 lat. Tym samym wnioskodawca spełnia wszystkie warunki do przyznania mu emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 03 sierpnia 2012 r. w sprawie (...)w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 18 lipca 2012 r., tj. od dnia złożenia wniosku.

W punkcie II wyroku Sąd ustalił, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy emerytalnej, w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Istotnym dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy jest zatem ustalenie, czy ZUS przekroczył termin do ustalenia prawa wnioskodawcy do renty rolniczej. Termin ten w niniejszej sprawie wynosił 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej).

Analizując materiał dowodowy sprawy, Sąd poczynił ustalenia celem wyjaśnienia czy organ rentowy przed wydaniem w dniu 03 sierpnia 2012 r. decyzji – wypełnił, w toku prowadzonego postępowania administracyjnego, wszystkie obowiązki nałożone na niego przez kodeks postępowania administracyjnego.

W tej sytuacji przypomnienia wymaga, że zgodnie z art. 66 ust. 4 ustawy systemowej w zakresie prowadzonej działalności organowi rentowemu przysługują środki prawne właściwe organom administracji państwowej. W opisanej działalności zakład stosuje przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, administracyjnego a w szczególności winien mieć na względzie:

- obowiązek podejmowania niezbędnych kroków do wyjaśnienia stanu faktycznego (art. 7 kpa);
- obowiązek informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego (art. 9 kpa);
- obowiązek zapewnienia stronom czynnego udziału w postępowaniu administracyjnym i możliwość wypowiedzenia się co do zebranego w sprawie materiału dowodowego (art. 10 kpa).

Zgodnie z art. 75 kpa dowodami w postępowaniu administracyjnym może być wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy i nie jest sprzeczne z prawem (...) a zebrany w sprawie materiał dowodowy organ administracji państwowej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i ocenić” (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 03 lipca 2007 r. , sygn. Akt IIIAUa 1995/06).

Z treści akt ubezpieczeniowych, prowadzonych przez ZUS wynika, iż przed wydaniem decyzji z dnia 03 sierpnia 2012 r. organ rentowy wypełnił obowiązki wymienione w kodeksie postępowania administracyjnego w art. 7, 9 i 10 .

Ubezpieczony bowiem - w toku postępowania związanego z rozpoznaniem wniosku zgłoszonego dnia 18 lipca 2012 r. miał możliwość udziału w postępowaniu administracyjnym poprzez składanie dowodów w postaci dokumentów.

Analizując materiał dowodowy sprawy nie można pominąć i tej okoliczności, że integralną część postępowania administracyjnego – związanego z rozpoznaniem wniosku o przyznanie renty – stanowiło postępowanie organu rentowego polegające na analizie dokumentów przedłożonych przez skarżącą wraz z przedmiotowym wnioskiem celem wydania decyzji w dniu 03 sierpnia 2012 r.

W ocenie Sądu, ZUS, wydając zaskarżoną decyzję, nie popełnił błędu, skutkującego odpowiedzialnością za opóźnienie w przyznaniu wnioskodawcy świadczenia.

W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do przyznania wnioskodawcy prawa do żadanego świadczenia zostały wyjaśnione na etapie postępowania sądowego. Dopiero bowiem analiza zeznań świadków i wyjaśnień wnioskodawcy pozwoliła na dokonanie oceny, iż wnioskodawcy przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury.

Sumując, Sąd uznał, iż - wydając decyzję w dniu 03 sierpnia 2012 r. organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie naruszył przepisów i zasad tego postępowania. Tym samym, ZUS nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.